

Τι σημαίνει ECTS και DS Ενημέρωση για την εφαρμογή τους στα Ελληνικά ΑΕΙ

του Ιωάννη Βλάχου

Στις 17 Οκτωβρίου 2011, το Τμήμα Προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Ένωσης του Ι.Κ.Υ. οργάνωσε ημερίδα με θέμα «Εφαρμογή του ECTS και Μαθησιακά Αποτελέσματα». Στην ημερίδα κλήθηκαν να παρουσιάσουν και να αναπτύξουν τις απόψεις τους εμπειρογνώμονες BOLOGNA από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα οι οποίοι μίλησαν για θέματα σχετικά με την σημασία της εφαρμογής του ECTS και των μαθησιακών αποτελεσμάτων (learning outcomes). Στην ημερίδα προσκλήθηκαν και παρευρέθηκαν οι διοικήσεις των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (Πρυτάνεις, Πρόεδροι, Αντιπρόεδροι), καθηγητές, Bologna experts* συντονιστές Erasmus, μέλη γραφείων διεθνών σχέσεων και ανώτεροι διοικητικοί υπάλληλοι. (Εικόνα 1)

Η αναγνώριση των σπουδών και των πτυχίων μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών αποτελεί προϋπόθεση για την ίδρυση ενός ανοικτού ευρωπαϊκού χώρου για την εκπαίδευση και την κατάρτιση, μέσα στον οποίο οι φοιτητές, οι διδάσκοντες και οι κάτοχοι τίτλων σπουδών θα μετακινούνται χωρίς εμπόδια.

Το 1989 θεσπίστηκε το **Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς Πιστωτικών Μονάδων ή European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS)** με σκοπό την πλήρη ακαδημαϊκή αναγνώριση των περιόδων σπουδών των μετακινούμενων φοιτητών στο πλαίσιο του προγράμματος **Socrates/Erasmus**. Το ECTS είναι το μόνο σύστημα πιστωτικών μονάδων που έχει δοκιμαστεί επιτυχώς και έχει χρησιμοποιηθεί σε ολόκληρη την Ευρώπη έχοντας ενισχύσει την ποιότητα

και τον όγκο της κινητικότητας των φοιτητών. Το σύστημα αυτό καθιστά εύκολη την ανάγνωση και τη σύγκριση των προγραμμάτων σπουδών, διευκολύνει την ακαδημαϊκή αναγνώριση και βοηθά τα πανεπιστήμια να οργανώσουν και να αναθεωρήσουν τα προγράμματα των σπουδών τους. Τελευταία, το ECTS έχει εξελιχθεί σε ένα σύστημα συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων το οποίο μπορεί να εφαρμοστεί σε ιδρυματικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Εικόνα 1: Workshop από την ημερίδα του ΙΚΥ για το ECTS, Αθήνα, Οκτώβριος 2011

Το ΤΕΙ Κρήτης συμμετείχε στο πιλοτικό πρόγραμμα του ECTS και ήταν από τα πρώτα Ιδρύματα του οποίου Τμήματα εφάρμοσαν το σύστημα μεταφοράς πιστωτικών μονάδων και εξέδωσαν ειδικό οδηγό ECTS το 1996 σύμφωνα με τις τότε οδηγίες (Εικόνα 2).

Βασικά χαρακτηριστικά του ECTS

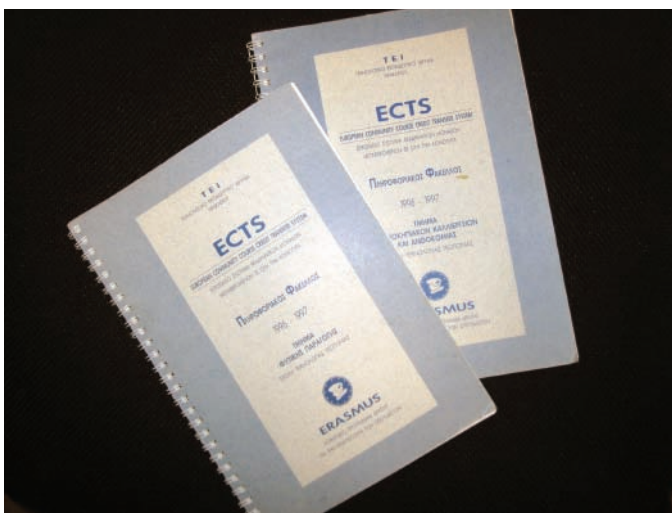
Το ECTS είναι ένα σύστημα φοιτητοκεντρικό βασισμένο στον αναγκαίο **φόρτο εργασίας** του φοιτητή για την επίτευξη των αντικειμενικών στόχων ενός προγράμματος σπουδών, στόχων που καθορίζονται με βάση τα **μαθησιακά αποτελέσματα** και τις ικανότητες που πρέπει να αποκτηθούν. Τα μαθησιακά αποτελέσματα είναι σύνολα ικανοτήτων, που εκφράζουν αυτό που ο φοιτητής θα γνωρίζει, θα καταλαβαίνει ή θα είναι ικανός να κάνει μετά την ολοκλήρωση μιας διαδικασίας μάθησης.

Ο φόρτος εργασίας του φοιτητή στο πλαίσιο του ECTS περιλαμβάνει το χρόνο που απαιτείται για να ολοκληρώσει όλες τις σχεδιασμένες δραστηριότητες μάθησης όπως: παρακολούθηση διαλέξεων, σεμιναρίων, ανεξάρτητη και ιδιωτική μελέτη, προετοιμασία εργασιών, συμμετοχή στις εξετάσεις, κλπ.

Το ECTS βασίζεται στην παραδοχή ότι 60 πιστωτικές μονάδες αποτελούν το φόρτο εργασίας ενός φοιτητή πλήρους φοίτησης κατά τη διάρκεια ενός ακαδημαϊκού έτους. Ο φόρτος εργασίας του φοιτητή ενός πλήρους φοίτησης προγράμματος σπουδών στην Ευρώπη ανέρχεται στις περισσότερες περιπτώσεις σε περίπου 1500-1800 ώρες ανά έτος και στις περιπτώσεις αυτές μια πιστωτική μονάδα αντιστοιχεί σε 25 έως 30 ώρες εργασίας. Με αυτή τη βάση, οι 30 πιστωτικές μονάδες αντιπροσωπεύουν ένα εξάμηνο φοίτησης και οι 20

μονάδες ένα τρίμηνο.

Οι πιστωτικές μονάδες κατανέμονται σε όλα τα εκπαιδευτικά συστατικά στοιχεία ενός προγράμματος σπουδών (όπως π.χ. ενότητες μαθημάτων, σειρές μαθημάτων, πρακτική άσκηση, διπλωματική εργασία, κλπ.) και αντικατοπτρίζουν την ποσότητα εργασίας που απαιτεί κάθε συστατικό στοιχείο για να επιτευχθούν οι αντικειμενικοί του στόχοι ή τα μαθησιακά αποτελέσματα σε σχέση με τη συνολική ποσότητα εργασίας που είναι απαραίτητη για την επιτυχή ολοκλήρωση ενός πλήρους έτους σπουδών του συγκεκριμένου προγράμματος.

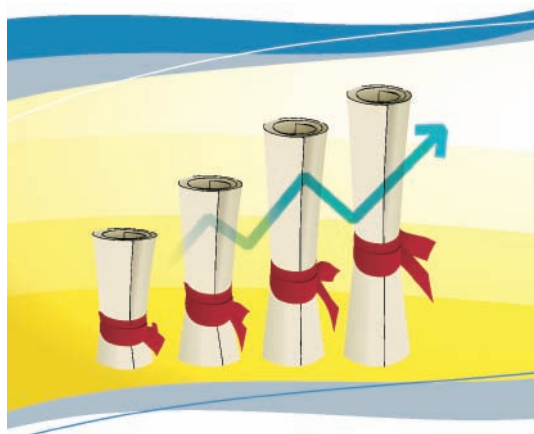
Εικόνα 2: Οι πρώτοι οδηγοί ECTS για την ΣΤΕΓ στο ΤΕΙ Κρήτης, 1996 - 97

Οι ευρωπαϊκές πιστωτικές μονάδες (ECTS credits) δεν ταυτίζονται με τις διδακτικές μονάδες (οι οποίες κατανέμονται μόνο με βάση τις ώρες διδασκαλίας, σεμιναρίων, εργαστηριακών ασκήσεων, κλινικών κλπ. του κάθε μαθήματος) **αλλά κατανέμονται με βάση το συνολικό χρόνο εργασίας που απαιτείται από τον φοιτητή για να κατακτήσει τους εκπαιδευτικούς στόχους που έχουν τεθεί σε κάθε μάθημα.** Η κατανομή πιστωτικών μονάδων στα μαθήματα δεν έχει την έννοια ποιοτικής αξιολόγησης και δεν σχετίζεται με τη σημαντικότητα ή το επίπεδο του μαθήματος (εισαγωγικό, προχωρημένο,

μάθημα υποχρεωτικό ή επιλογής).

Οι πιστωτικές μονάδες στο πλαίσιο του ECTS μπορούν να αποκτηθούν μόνο μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της εργασίας που απαιτείται και την κατάλληλη αξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων που επιτεύχθηκαν. Η επίδοση του φοιτητή τεκμηριώνεται από τον τοπικό/εθνικό βαθμό αλλά και από τον βαθμό ECTS, ιδίως στην περίπτωση μεταφοράς πιστωτικών μονάδων. Η κλίμακα βαθμολογίας του ECTS προκύπτει από την κατάταξη των φοιτητών σε στατιστική βάση, σύμφωνα με την επίδοσή τους.

Με τον Νόμο 3374/2005, (ΦΕΚ 189/2-8-2005, τ. Α) για: "Διασφάλιση της ποιό-

τητας στην ανώτατη εκπαίδευση - Σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων - Παράρτημα Διπλώματος", ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ - ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ, άρθρο 14: "Σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων" και άρθρο 15: "Παράρτημα Διπλώματος", καθιερώθηκε στην Ανώτατη Εκπαίδευση το Σύστημα Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων (ECTS) και το Παράρτημα Διπλώματος (DS). Η εφαρμογή τους στα Α.Ε.Ι. πρέπει να είναι σύμφωνη με τις σχετικές Υπουργικές Αποφάσεις (Υ.Α. Φ5/72535/Β3, ΦΕΚ 1091/10-8-06 τ. Β' όπως

διορθώθηκε στο ΦΕΚ 2161/8-11-2007τ. Β' και Υ.Α. Φ5/89656/Β3, ΦΕΚ 1466/13-8-2007 τ. Β').

Στα ιδρύματα που εφαρμόζουν το ECTS με τον ενδεδειγμένο τρόπο σε όλα τα προγράμματα που οδηγούν στη λήψη τίτλου σπουδών πρώτου και δεύτερου κύκλου απονέμεται ήδη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 'Σήμα ECTS' (ECTS Label) το οποίο αυξάνει το κύρος τους στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής και διεθνούς τους συνεργασίας.

Το Παράρτημα Διπλώματος

Το Παράρτημα Διπλώματος (Diploma Supplement) δημιουργήθηκε από κοινή ομάδα εργασίας εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Συμβουλίου της Ευρώπης και της UNESCO και υιοθετήθηκε από όλες τις συμμετέχουσες στη διαδικασία της Bologna χώρες κατά τη σύνοδο υπουργών του Βερολίνου το 2003.

Το Παράρτημα Διπλώματος είναι ένα επεξηγηματικό έγγραφο -κοινά αποδεκτό στις ευρωπαϊκές χώρες- το οποίο πρέπει να χορηγείται σε κάθε απόφοιτο (πρώτου ή δεύτερου κύκλου) σε δύο γλώσσες (ελληνικά και αγγλικά), θα επισυνάπτεται στους τίτλους σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και θα παρέχει μια τυποποιημένη περιγραφή της φύσης, του επιπέδου, του περιεχομένου και του γενικού πλαισίου των σπουδών που ακολούθησε και ολοκλήρωσε επιτυχώς ο απόφοιτος. Θα δίνει πληροφορίες, μεταξύ άλλων, για τον τύπο και την υπόσταση του Ιδρύματος, τον τρόπο εισαγωγής στο Ίδρυμα, το επίπεδο του τίτλου σπουδών, την επίσημη διάρκεια σπουδών και τον αριθμό των απαιτούμενων μαθημάτων, τη γλώσσα διδασκαλίας, την αναλυτική βαθμολογία στα μαθήματα και τις πιστωτικές μονάδες ECTS, το σύστημα βαθμολογίας, τη δυνατότητα πρόσβασης σε περαιτέρω σπουδές (π.χ. μεταπτυχιακές), το επαγγελματικό καθεστώς που παρέχεται στους κατόχους του τίτλου και τέλος πληροφορίες για το ελληνικό σύστημα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Ο στόχος του Παραρτήματος Διπλώματος είναι να παρέχει διαφάνεια και να διευκολύνει την ακαδημαϊκή και επαγγελματική αναγνώριση των τίτλων σπουδών που χορηγούν τα Ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Συντελεί έτσι στην προώθηση και των 10 πεδίων δράσης της Bologna κατέχοντας σημαντικό ρόλο στη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Στα ιδρύματα που χορηγούν Παράρτημα Διπλώματος με τον ενδεδειγμένο τρόπο σε όλους τους πτυχιούχους πρώτου και δεύτερου κύκλου προγραμμάτων σπουδών απονέμεται ήδη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 'Σήμα Παραρτήματος Διπλώματος' (DS Label).

Το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, θέλοντας να διερευνήσει τα προβλήματα που ανέκυψαν κατά την εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου, διενήργησε έρευνα μέσω ερωτηματολογίου που έπρεπε να συμπληρώσουν όλα τα τμήματα των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της χώρας. Η έρευνα χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Πολιτισμού, στο πλαίσιο του σχεδίου "National Teams of Bologna Experts 2008-2009". που διαχειρίζεται το ΥΠΕΠΘ και το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, με την ιδιότητά του ως Εθνική

Education and Culture DG

κή Μονάδα του Προγράμματος Δια Βίου Μάθηση/Erasmus και το οποίο προέβλεπε, μεταξύ άλλων δραστηριοτήτων, τη «χαρτογράφηση» της εφαρμογής του ECTS και της έκδοσης του Παραρτήματος Διπλώματος από τα Ελληνικά Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης

Στα ερωτηματολόγια που εστάλησαν σε όλα τα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας, απάντησε το 75%. Από αυτά που απάντησαν, το 80% δήλωσε ότι εφαρμόζει το σύστημα ECTS ενώ μόνο το 17% δήλωσε ότι εκδίδει και χορηγεί στους φοιτητές το παράρτημα διπλώματος DS. Τα δεδομένα αυτά σίγουρα έχουν αλλιάξει από τότε που διενεργήθηκε η έρευνα αυτή, και για το λόγο αυτό το Υπουργείο ανέθεσε στην ομάδα των εμπειρογνομόνων Bologna να διενεργήσουν νέα έρευνα ώστε να διαπιστωθεί κατά πόσο εφαρμόζεται η ισχύουσα νομοθεσία για τα συστήματα ECTS και DS.

Μέχρι σήμερα το ECTS label το έχουν λάβει μόνο δύο Ελληνικά Ιδρύματα, το Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων (MAICH) και το ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, **ενω κανένα Ελληνικό Εκπαιδευτικό Ιδρυμα δεν έχει λάβει το DS Label.**

Περισσότερες πληροφορίες για το ECTS και το Παράρτημα Διπλώματος υπάρχουν στο Διαδίκτυο στη σελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:

- **ECTS Users' Guide:**
http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/ects/guide_en.pdf
- **Information on the Diploma Supplement:**
http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1239_en.htm
- **Information on the European Credit Transfer System:**
http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc48_en.htm
- **Publication of ECTS and Diploma Supplement Label Holders 2009 & 2010:**
http://ec.europa.eu/education/pub/pdf/higher/ectsds0910_en.pdf
- **European Higher Education Area (EHEA):**
<http://www.ehea.info/>